

Målsproget som undervisningssprog – også i den tidlige sprogundervisning i tysk og fransk

Jette von Holst-Pedersen & Annette Søndergaard Gregersen

Læreren skal anvende målsproget som et naturligt kommunikationsredskab i fremmedsprogsundervisningen fra den første time. Men: Hvorfor er det nødvendigt – og hvordan er det muligt at kommunikere på et sprog, som eleverne ikke kender – og alligevel blive forstået? Det vil denne artikel give nogle bud på.

Hvorfor undervisning på målsproget?

Én af projektets praksisanbefalinger understreger, at det er væsentligt at bruge målsproget som undervisningssprog. Det er helt centralt for sprogtilgængelsen, at eleverne oplever fremmedsproget i brug. Eleverne skal erfare, at et nyt sprog er en ny måde at kommunikere på, så anvendelse af målsproget som undervisningssprog indeholder dermed stor signalværdi. Sprog er kommunikation, det handler om at forstå og gøre sig forståelig på målsproget, og den erfaring får eleverne ikke, hvis alt det sprog, de hører eller læser, oversættes ord for ord til dansk. Ved at undervisningen foregår på tysk og fransk bliver eleverne sprogligt udfordrede, de må ”stå på tær” og koncentrere sig for at kunne følge med.

Læreren er en af de vigtigste kilder til input for eleverne i deres læreproces, og netop derfor er det så vigtigt, at læreren underviser på målsproget, fx 'Qu'est qu'on a fait la dernière fois ?/Vous vous souvenez ?/Parlez avec votre camarade pendant 2 minutes !/ Exactement !/ Ouvrez votre cahier ! Vous êtes prêts ?'. Det kan dog til tider være en udfordring at fastholde brugen af fremmedsproget, da eleverne måske bliver frustrerede undervejs, fordi de ikke forstår alt, der bliver sagt. En eventuel frustration kan dog give anledning til en god snak om, hvordan man lærer sprog - nemlig igennem aktiv brug – og at det er ganske umuligt at forstå alt, fordi man netop er i gang med at lære et nyt sprog. Det er vigtigt, at læreren ved undervisningens start italesætter netop dette forhold for at animere eleverne til at være sprogligt nysgerrige og udforskende og til at turde gætte betydning ud fra konteksten.

Hvis der er behov for det i en given situation, kunne en elev, der har forstået eller turdet gætte en sætning, sætte ord på sin strategi, fx at der er tale om viden fra andre sprog; en samtale der

selvfølgelig vil foregå på dansk. Læreren må dog generelt fastholde målsproget som undervisningssprog, så sprogets kommunikative funktion understreges.

Hvordan undervisning på målsproget?

At opbygge sproglige klasseværelsesrutiner i form af chunks, der gentages i en længere periode, er af stor betydning for at kunne gennemføre undervisningen på målsproget. Chunks er flerordsfraser, ord i kontekst, der fungerer som redskab for kommunikation (jf. von Holst-Pedersen, 2017; Henriksen & von Holst-Pedersen, 2018), fx 'Wir fangen heute an', 'Vous êtes prêts?', 'Ihr arbeitet in Gruppen zu zweit', 'Parlez avec votre camarade'. Ved at kommunikere systematisk med chunks i begynderundervisningen understreges det, at det nye sprog er en ny måde at kommunikere på, og samtidig får eleverne værdifuld input til deres egen sproglige udvikling. De anvendte chunks kan evt. synliggøres på flashcards/plakater, der hænges op for på denne måde at understøtte forståelsen med et skriftligt udtryk, som læreren kan henvise til hvis nødvendigt.

Undervisningen på målsproget – og de anvendte chunks - kan understøttes af brugen af gestik og mimik, ligesom anvendelse af billeder, situation og kontekst kan være en stor hjælp til forståelse. Det giver mening at give eleverne tid og rum til at gætte via inddragelse af udtryk og ord fra sprog, som klassen kender og anvender i lignende kommunikationssituationer, i fx dansk og engelsk. Eleverne må konstant føle sig inviterede til at danne deres egne hypoteser om fremmedsproget i undervisningen – og erfare, at det er en overkommelig opgave. Læreren må fungere som den motiverende faktor, som den der holder modet og gejsten oppe, i den udfordring, det er at lære et nyt sprog. Dette er netop muligt ved at arbejde systematisk med chunks og ikke med enkeltord.

Indtil nu har der været tale om lærerens brug af chunks som redskab for klasseledelse, men naturligvis skal eleverne i deres arbejde med sproget, i klassesamtalen og i gruppearbejdet, også kommunikere via chunks. Dette kræver, at læreren introducerer forskellige relevante chunks, **FØR** opgaven sættes i gang, så eleverne dermed får sproglige værktøjer til at løse opgaven med og kommunikere med. Det geniale ved chunks er, at de straks kan anvendes i kommunikation. De er præfabrikerede fraser, der blot skal imiteres og anvendes gentagne gange for at have mulighed for at blive automatiserede og dermed blive lagrede i langtidshukommelsen.

Eksempler på chunks i før-fasen fra [forløb 1](#) i tysk ses nedenfor. Først anvendes de forskellige chunks i den skriftlige aktivitet 'Steckbrief', og dernæst anvendes de samme chunks i den mundtlige CL-struktur "Find en makker".

<p>Wo wohnst du? Ich wohne in -----.</p>	<p>Wie alt bist du? Ich bin ----- Jahre alt.</p>	<p>Was magst du? Ich mag -----.</p>
--	---	---

Eksempler fra fransk, hvor eleverne i [forløb 1](#) præsenteres for enkle chunks, fx j'aime', 'je n'aime pas' i form af ordkort (samt ordkort med chunks til fx familie, tøj, fritidsaktiviteter). I de følgende forløb kobles de anvendte chunks med 'parce que', og eleverne kan således indgå i en dialog og give udtryk for, hvad de kan lide/ikke lide og begrunde deres meninger.

Legende læring - at konstruere meningsfulde sætninger

J'aime

Je n'aime pas

 Le français

 Le sport

 Les maths

 La religion

 La biologie

 La musique

Efter oplæg fra Saida Ben Si Mohan.

Legende læring - at konstruere meningsfulde sætninger

Parce que...

 c'est cool
 c'est super
 c'est intéressant

 c'est ok
 ça va
 c'est pas mal

 c'est difficile
 c'est nul
 c'est ennuyeux

Efter oplæg fra Saida Ben Si Mohan.

At arbejde ud fra en chunks-baseret tilgang i fremmedsprogsundervisningen er det samme som at bygge et solidt sprogligt stillads op omkring elevens sprogtilegnelse. Sprog læres igennem brug af sproget, og chunks muliggør aktiv sprogbrug fra det første møde med fremmedsproget.

Hvis du vil vide mere:

Daryai-Hansen, P. & Albrechtsen, D. (red.) (2018). *Tidligere Sprogstart – Ny begynderdidaktik med fokus på flersprogethed*. Københavns Universitet: Konsortiet for Sprog og Fagdidaktik i folkeskolen. Hentet fra <https://tidligereprogstart.ku.dk/publikationer>

Henriksen, B. & von Holst-Pedersen, J. (2018). *Ord og chunks læres i meningsfulde sprogbrugssituationer*. Københavns Universitet: Konsortiet for Sprog og Fagdidaktik i folkeskolen. Hentet fra <https://tidligereprogstart.ku.dk/publikationer>

Søgaard, K. & H. Thomsen (2018). *It's time for English now! - lærerens brug af engelsk som klasseværelsessprog*. Københavns Universitet: Konsortiet for Sprog og Fagdidaktik i folkeskolen. Hentet fra <https://tidligereprogstart.ku.dk/publikationer>

von Holst-Pedersen, J. (2017). At lære sprog gennem chunks, leg og bevægelse. I: A.S. Gregersen (red.), *Tidlig sprogstart i skolen*. Frederiksberg: Samfundslitteratur, 66-83.

Udarbejdet af lektor Jette von Holst-Pedersen og lektor Annette Søndergaard Gregersen i rammen af projektet "Tidligere Sprogstart – Ny begynderdidaktik med fokus på flersprogethed", Konsortiet for Sprog og Fagdidaktik i folkeskolen, støttet af A.P. Møller og Hustru Chastine McKinney Møllers Fond til Almene Formaal og Københavns Kommune